

Poštnina plačana v gotovini.

UTRINKI. ZBRALA TADEJA.

Izvor in začetek življenja je delo in v delu je dopolnjevanje življenja. In življenje brez dela je polovično življenje, je smrt in pogin.

Ks. Meško.

Trpeti vdano in odpuščati je najlepše maščevanje velikih duš.

Ks. Meško.

Naša narava je plodna zemlja, ki jo mora duh pronikniti in preobraziti v cvet Kristusov.

Jörgenson.

Nihče ne ve, kaj se pogosto godi daleč kje v globočinah srca, v svetu, ki nimamo pogleda vanj.

Lah.

Človek mora imeti za vsako stvar ljubezen in navdušenje, če hoče res kaj doseči v njej.

Ks. Meško.

Največji dogodki — to niso naše najglasnejše, temuč naše najtišje ure.

Nietsche.

•••○○○○•••

DIVJA ROŽA. ZVONA PRIMČEVA.

Kako zapuščen, kako sam si —

Komaj divje-rdeča roža se Te je spomnila v ljubezni. V povračilo za njeno sočutje se smejo dotikati njeni krvavo-skaljeni listi Tvojih ran, smejo poljubljeni Tvoja grenko zategnjena usta in — o, divvota! — tudi k srčni rani, viru veletoka Tvoje ljubezni, ji ne braniš pristopa . . . In ravno tja, čisto k tej prečudni rani, se je vzel v hrepenenju mlad cvet. Kako drhti — kaj neki mu šepeče Tvoje grenko — sladko Srce . . .

O, ta, divje-rdeča roža —

Oni dan pa je šel tod mimo človek. Komaj ozrl se je v Tebe. In ko je zagledal divjo rožo, vso pekoče-rdečo v ljubezni, je pomislil zlobno v svojem srcu: „Osat nadležni . . .“

Videl je trn njenega stebela, njene ljubezni pa ni videl . . .

JUDITA ALI DEKLE IN SVET.

PO NEMŠKEM PRIREDILA LJUDMILA LEDERHASOVA.

II.

Juditino ime je bilo v časti povsod. Poznala je strah božji in ni ga bilo, ki bi govoril slabo o nji.

Pač lepo spričevalo! Za resnične vrline in pravo plemenitost ima tudi svet spoštovanje. Tvoj nastop, dekleta, takoj zanesljivo odkrije, kakšnega duha si. Vedno ugaja mnogo bolj ponižno, prijazno dekleta z nevsiljivim obnašanjem, nego njena sestra, ki hoče vzbujati pozornost z obilnim blebetanjem in bohotno našopirjenostjo.

Toda vedi — kritika ljudi ni odločilna. Dobro ime pred Bogom, to je resnična veljava. Svet lahko varaš kot vara svet tebe. Ali povej: kdo ima dobiček od tega, če te ima svet za boljšo kot v resnici si? Nihče! Najmanj ti sama. Zavest, da nekaj veljaš pred Bogom, ti prinaša mir srca in veselje v globinah duše in nič se ne meniš, če svet govori dobro ali slabo o tebi. Ljubezniva bodi, redna, točna in zmerna kot ti nalaga tvoj stan, in taka boš svetu všeč, da se ne bo zgledoval nad teboj. In to je povsem zadosti!

Judita je imela v skrinji kupe dragocenosti: zlatih obeskov in zapestnic, zaponk in uhanov in prstanov, prazničnih oblek in izbranih dišav. Imela jih je — v skrinji zaprte. Njeno srce je bilo prelepo, prečisto in preveč na Boga navezano, da bi se oklepalo takih zakladov.

In vendar — čujte! — danes se je dvignila in odprla skrinjo. Stiska izraelskega ljudstva ji je segla do srca, velika misel jo je obšla. Dolgo in iskreno je molila. Sedaj se je odločno dvignila od molitve, prelep načrt je dozorel v njej — izpremeniti se mora v dejanje.

Noč je bila. Judita poišče dišav in si urejuje lase. Obleče se v prekrasno obleko in si nadene bogato obuvalo, vse nakitje mora iz skrinje, da povzdigne lepoto Juditino. Nadela si je vse to ne iz samopašnosti temuč iz najboljšega namena, zato je Gospod pomnožil njeno lepoto, da oko še ni videlo take žene.

Judita je stopila na ulico in se bližala mestnim vratom.

Dekleta, pusti lepo Judito za trenotek izpred oči, naj gre junakinja svojo pot, pa se nekoliko ustavi zopet in poglej sama vase! Juditina lepota ni bila v zunanosti, na obrazu, v lasih in v izbranih oblekah, bila je znotraj v srcu in v tihem, pobožnem duhu.

„Varljiva je ljubkost in ničemurna je lepota; žena, ki se boji Boga, ona bo hvaljena.“

„Vsa lepota kraljeve hčere je od znotraj.“

Ali naj potemtakem dekleta pozabi na vse lepoticje? Nihče ne zahteva tega od tebe. Tvoj stan ima svoje pravice. Morda nosiš nakitje iz hvaležnosti ali kot dragocen spomin. Toda v marsikaterem nakitju je mnogo nespameti. Marsikako nakitje ni nič drugega kot kričeča samoobtožba, glasna očitna izpoved — o napuhu in ničemurnosti dekletovi. Le prepogosto bi šel lahko denar za sto bolj potrebnih in koristnih reči. Ne reci: S svojim denarjem lahko delam, kar hočem! Ozir na svet naj nima besede pri tem! Eden je, ki bo tirjal račun o tvojem gospodarstvu. Mnoge deklice nosijo na izprehod zlato in srebro, doma pa manjka najnujnejših potrebščin. Prevzetnica išče naklonjenosti ljudi tam zunaj, doma pa sede stradajoči starši in edino lepoticje so jim — grenke solze . . .

Pri krščanskih ženah ima pametno nakitje namen, da se nazunaj pokaže globoka vera srca. Križ jim je dragocena družinska svetinja, ki ga spoštljivo sprejema hči od matere in ga zopet zapušča hčeri. Križec, svetinjica — dragocena

dediščina od prababice sem! S takim nakitjem, dekle, postaneš podobna Juditi, ki se je nakitila le iz velikega, svetega namena.

„Vsa lepota kraljeve hčere je odzgoraj.“ Kraljeva hči si ti! Kralj, čigar last je zvezdnato nebo in lepota zemlje, ti je dal dragocen zaklad. Pred njim velja plemenita duša več kot more nuditi ves svet v zlatu in dragih kamnih. Plemenite duše kažejo svetu svoj blesk v čistem pogledu čistih oči. V njih se blesti notranja lepota.

Ali naj se kraljeve hčere lepotičijo zgolj zavoljo všečnosti pri lahkomišelnih ljudeh? Dekle, bodi ponosna na svojo notranjo prostost in neodvisnost, imej visoke misli o sebi in lahko se boš otesla neumnih želja. Lepotiči se za večno veselje v družbi izvoljenih, lepotiči se za zvezo z nebeškim Ženinom, ob katerem se leskečejo duše v zlatem svitu kot ga še ni videlo zemeljsko oko!

MORNARICE.

P. KRIZOSTOM.

Jadra razpele smo — me mornarice
in odhitele — kot golobice
žarnemu solncu naprot.

Dolga je naša pot,
kadar se vleže noč na obzorje.
Težka je naša pot,
kadar kipi in peni se morje.
Strašna je naša pot,
kadar se dvigajo burni valovi,
kadar oblaki nam solnce temné,
kadar hrumijo besneči vetrovi
in pesem nam tulijo smrtno . . .
O, kako jadra tedaj ječe!
O, kako srca tedaj hrepene!
O, kako vijemo v strahu roké!

Jadra razpele smo — me mornarice
in odhitele — kot golobice
žarnemu solncu naprot.

Lepa je naša pot,
ko smo premagale silni vihar.
Jasna je naša pot,
kadar obseva nas solnčni žar.
Zlata je naša pot
v tihih jutrih — s cekini okovana,
v tihih večerih — s plameni posejana.
Na krovu tedaj slonimo
v bele halje zavite — — —
srebrno cvetje v rokah držimo.
V srcih jasno čutimo Boga
in zdi se nam, da smo doma,
da zlati solnčni prag smo prestopile,
da duše so se v večnost nam izlile . . .

Jadra razpele smo — me mornarice
in odhitele — kot golobice
žarnemu solncu naprot!

‘Včasih narišejo majhne podrobnosti človekov značaj mnogo boljše kot najnatfančnejše in najvestnejše opisovanje. *Coloma.*

BOLNI SESTRICI.

CILKA ŠORLIJEVA.

Pomlad je, pravite?

Saj res!

Skoz okno vidim,

kako so breze že zelene,

in trate — kakor pozlačene —

se svetijo v pomladnem solncu.

Skoz okno slišim:

Vesela pesem, vrisk in smeh,

odmeva prek dobрав

življenju mlademu

v pozdrav!

— — — — —

Zastrite okna,

da videla ne bom je,

vesele in cvetoče — — —

V meni nekaj joče,

bolestno tiho joče — — —

ZA KRUHOM.

POVEST. — POLJSKI SPISAL HENRIK SIENKIEWICZ.

(Dalje.)

Ljudje so se pričeli vsipavati z ladje kot čebele iz panja. Čez ozki mostiček, ki so ga bili spustili z roba na obalo, se je drenjala pisana množica. Najprej iz prvega razreda, potem iz drugega, nazadnje potniki iz podkrova, obloženi s prtljago. Ko sta Lovrenc in Maruša, zanesena od drenja, stopila na most, sta našla ondi Košuba. Krepko je stisnil roko Lovrencu in dejal:

„Bruder! Voščim srečo! In tudi tebi, deklíč! Bog vama daj pomoč!“

„Bog plačaj, gospod,“ sta odvrnila oba, ali za daljši pogovor ni bilo časa. Drenjajoča se množica ju je potisnila po strmem mostu in naenkrat sta bila v prostranem carinskem poslopju.

Carinski uradnik, oblečen v sivkast jopič s srebrno zvezdo, je potipal njiju zavoje in je dejal „All right“ (ol rajt = že dobro). Nato jima je pokazal izhodišče. Stopila sta tam skozi in sta bila na ulici.

„Atek, kaj bova sedaj počela?“ je vprašala Maruša.

„Čakati bo treba. Nemec je dejal, da pride kmalu po prihodu ladje vladni komisar in popraša po naju.“

Obstala sta ondi ob zidu in pričakovala komisarja. Hrup nepoznanega ogromnega mesta ju je obkrožil. Nikoli nista bila videla kaj temu podobnega. Ulice so se raztezale pred njima ravne in neskončne in po njih trume ljudstva kot ob semanjih dneh. Po sredi kočije, omnibusi, tovorni vozovi. Okoli njiju je brnel čuden nepoznan jezik; jekali so krikí delavcev in prekupčevalcev. Vsak trenutek so prihajali mimo popolnoma črni ljudje, z velikimi, kodrastimi glavami. Ob pogledu nanje sta se Lovrenc in Maruša od strahu križala. Čudno, čudno se jima je zdelo to mesto polno drenja, krupa in šuma, polno lokomotivnih žvižgov, drdranja voz in človeških krikov. Vsi so stopali tako urno, kot bi koga podili ali bežali pred kom. In kakšno mrgolenje pri vsem tem! Kakšni čudni obrazi: tu črni, tam pomarančni in zopet rdeči! Zlasti tu ob pristanišču ravno pred njima je bilo mrgolenje največje. Z enega parnika so skladali zaboje, na drugega jih nakladali. Vsak trenutek

so prihajali vozovi, samokolnice so ropotale po mostu, hrup in zadevanje drug ob drugega, kot bi bilo vse narobe.

Tako je potekla ura in druga. Stala sta še vedno na istem mestu in čakala komisarja.

Čuden pogled je bil to: Na ameriškem obrežju v Novem Jorku ta poljski kmet z dolgimi, že posivelimi lasmi, z ogljato čepico na glavi in s suktnjo iz domačega blaga, zraven njega nežno dekletce s kočemajko čisto po modi in kroju, kot je bil v Lipincih veljaven.

Toda ljudje so hodili mimo ne da bi se kdo zmenil zanju. Amerikanec se ne čudi nobenemu obrazu in nobeni noši.

In je spet minila ura. Nebo se je prevleklo z oblaki. Začel je padati dež, s snegom pomešan. Od morja je potegnil mrzel, vlažen veter.

Lovrenc in Maruša sta ostala in čakala komisarja.

Kmetiška narava je potrpežljiva, vendar jima je legalo nekaj težkega na dušo. Samotno jima je bilo na ladji, sredi tujih obrazov in vodne puštinje hudo in strašno. Molila sta k Bogu, da bi ju pospremil kot zablodlo deco čez morske globeli. Upala sta bila, da bo s prvim korakom na trdo zemljo njiju bede konec. A glej, dokončala sta potovanje, sredi velikega mesta stojita, toda v tem mestu, sredi množice ljudstva, jima je še tesneje pri srcu kot je bilo na ladji.

Komisarja od nikoder. Kaj bo, če sploh ne pride? Če ju je Nemec prevaril?

Ubogo kmetiško srce je zadrževalo ob tej misli. Kaj bo početi? Nič, gotovo jima pride — poguba . . .

„Maruša, menda te zebe?“ je vprašal Lovrenc.

„Zebe me, atek,“ je dala odgovor deklica.

In spet je na stolpu ura odbila. Mrak je legal na zemljo. Vrvenje v pristanu je ponehavalo, po ulicah so prižigali luči. Morje čarobne svetlobe se je razlilo po mestu. Delavci so se vračali pojoč s hripavimi glasovi. Pristanišče je onemelo, carinarno so zaklenili.

Lovrenc in Maruška sta stala in čakala komisarja.

Naredila se je trda noč. Od časa do časa so temni dimniki na ladjah puhili snop isker v noč. Buhnili so val in udarili ob kamenito obrežje. Razlegla se je popevka pijanega mornarja, ki se je vračal na ladjo. Svetloba pouličnih svetilk je bledela v megli. In sta še čakala.

In če bi ne hotela več čakati, kaj sta imela početi, kam se jima je bilo obrniti? Mraz ju je obhajal občutneje, glad je trkal glasneje. Da bi jima vsaj streho dali nad glavo, tako pa ju je dež premočil do kože. Ah, komisarja od nikoder in ga od nikoder ne bo, saj takih komisarjev Amerika nima. Tisti Nemec je bil agent prevozne družbe, jemal je svoje procente, več se ni brigal za nič.

Lovrenc je čutil, da mu kolena klecajo, da ga tlači mora na zemljo, da je — zares! — jeza božja bič zavihnela nad njim.

Trpel je in čakal kot zmora le kmet. Kakor iz omotice se je prebudil, ko je spregovorila deklica, drgetajoča od mraza — — —

„Atek!“

„Tiho! Ni nama usmiljenja od nikoder.“

„Vrniva se v Lipince!“

„Pojdi in se vrzi v morje!“

„Bog, moj Bog,“ je pridušeno šepetala Maruša.

Kesanje je prešinilo Lovrenca.

„Sirota uboga, da bi se Bog vsaj tebe usmilil!“

Toda ni ga slišala več. Naslonila se je na zid in zaprla veke. Obvladal jo je spanec, pretrgan, težak, mrzlični. V snu se ji je pojavilo kot slika v okviru: Lipince in pesem Jaska Konjarja:

To boš ti gospa, oj to boš ti gospa,
tvoje vse bogastvo je venec pušpana!

Prva jutranja svetloba je padla na morje. In je bilo razločiti dve speči postavi pod zidom z bledim, posivelim obličjem, nepremični, kot mrtvi. Toda v knjigi njiju usode so komaj prvi listi popisani. (Dalje.)

○○○○●○○○○

ODKRITJE NOVE AMERIKE.

PIŠE KRIŠTOF KOLUMB ŠT. 2.

(Dalje.)

Večerja se je začela. Bila je izborna in z nekakim ponosom so nam servirale Orlice-tečajnice, češ, tukaj si oglejte, kaj znamo. Nekaj posebnega je bilo, da smo večerjali s tiskanim programom v rokah. Kaj tacega sem do tistih dob videl samo še v gledališču in pri akademijah. Toda mislil sem si, da je to pač neke vrste akademija, in se mi je zdelo povsem naravno, da imam v rokah njen program, ki je obsegal sledeče točke: 1. Goveji jezik s kumaricami in hrenom; 2. Goveja juha; 3. Masleni krofi nadevani; 4. Karfijola s presnim maslom; 5. Pečena raca s salato; 6. Zdrobova strnjenka z jabolčnim pirejem. 7. Desert: torta, sadje, pecivo; 8. Črna kava.

Med večerjo sem poslušal razne govore in pogovore, pozdravnice in zahvalnice. Marsikaj sem si zapomnil iz njih. Gospod, ki je bil prepustil tečaju prostore, je dejal med drugim: „Če bi se dalo narediti, da bi se pri nas skozi celo leto vršili gospodinjski tečaji, bi se prav rad umaknil v majhen kotiček in prepustil vse druge prostore tečaju, samo da bi kolikor mogoče mnogo naših deklet prejelo te vrste izobrazbo. Tako važno se mi zdi to. Mislim, da bomo najprej na ta način odvrnili moški svet od gostilen in drugih nevarnih krajev izven doma, če mu bomo vzgojili takih deklet in žen, ki bodo znale dom vsestransko prijeten in mičen narediti. Šesttedenski tečaj, kot je bil naš, ni posebno dolga šola. Podaljšati ga žal ne moremo, ker pomlad kliče dekleta na delo zunaj hiše. Toda tudi v tej kratki dobi so tečajnice mnogo pridobile.“

Gospod doktor je še enkrat povdarjal potrebo, da se v gospodinjskih tečajih da dosti časa predavanjem iz zdravstva. Zlasti o snagi, o solncu in zraku je treba gospodinji mnogo vedeti.

Potem smo govorili o tem, kako morajo taki tečaji imeti pred očmi ne samo dobre gospodinje, temuč tudi dobre matere. Zato je pouk v vzgoji in samovzgoji neobhodna zahteva gospodinjskih tečajev.

Važna se mi zdi tudi opazka, da bodi program tečajev pred vsem tak, da se bodo dekleta naučila gospodarne (ekonomične) kuhe in drugih gospodinjskih poslov, fino in dragoceno naj bo bolj na zadnjem mestu. Preproste jedi napraviti okusne, to je poglobitno, iz bogate in luksurijozne zaloge bi še marsikatera znala kaj dobrega narediti.

Take in podobne pogovore sem poslušal. In sem ob enem s praktično uporabo tečaja ob pogrneni in dobro obloženi mizi marsikaj koristnega pridobil tudi iz teoretičnega znanja o gospodinjskih tečajih. Po končani večerji sem šel k počitku z zavestjo, da sem si osvojil že precejšen kos iskanega sveta, ki se mu pravi: Gospodinjski tečaj. (Konec.)

V ROŽNEM DOMU.

MALKA MARINKOVA.

Hekoč smo si na izprehodu ogledale lepi Rožni dom. Z velikim veseljem in zanimanjem smo postale ob njem. Spominjate se pa, kako hitro smo predružačile Umazani dom. Pokličite si v spomin vse to — in ako je okoli vašega domeka še kaj v neredu, hitro uredite in popravite! Ljubo poletje je tu. Prav kmalu pridemo pogledat, kje je Rožni dom, kje pa Umazani dom. In takrat — le bojte se, če ne bo vse v redu! Gorenjci smo hudi, hudi —.

Danes pa se pogovorimo oziroma si oglejmo nekaj drugega. Kaj pač? — Rožni dom smo si zadnjič ogledale samo od zunaj. Prav malo smo vtaknile noske tudi v vežo. — Jaz pa sem bila nedavno notri. Vem, da ste že zelo radovedne, kako je bilo tam. Hočem vam vse povedati ter želim, da pazno sledite temu popisul

Vežo smo že zadnjič pohvalile, ker je bila skrbno očiščena in pometena. Tudi sedaj je vladal v nji isti lepi red. Prav z zadovoljstvom sem stopala po njej. Ni se mi bilo bati, da bom stopila na kako umazanijo, da se bom kam nataknila ali kaj prevrnila.

Nehote mi prihaja ob tej priliki v spomin druga veža. V nji je bilo toliko ropotije, umazanije in navlake, da sem se komaj prerila skozi vso to mešanico v hišo. Seveda tudi v hiši ni bilo nič boljše. Prav vesela sem bila, da sem smela kmalu zopet v ljubo, svežo, zračno prirodo. Prepričana sem, da takih vež pri vas doma nimate. Ako pa kaj ni v redu, metlo v roke in ven s šaro! Če že mora biti kako orodje notri, zložite ga lepo v kot. Po sredi vsaj pa pustite prazen prostor za vhod. Pometajte vežo večkrat. Zjutraj in po kosilu slednji dan. Ne pustite kokoši sprehajati se po nji — saj poznate njihove nečedne navade. — Veža precej pove, kakšna je hiša — in kakšna so dekleta v nji!

Pred pragom v hišo je ležala na tleh pletena slama, ob katero so si domači in gostje vselej odrgnili čevlje, da niso nanosili preveč prahu in blata v notranje prostore. Pa ne mislite, da so tisto slamo kupili prav drago v Ljubljani. Kaj še! Kje bodo pa denar jemali! Pridna domača hčerka, katero smo že zadnjič omenile, jo je pozimi spletla. Kako je pa to naredila? Najprvo je spletla iz koruzne ali kake druge močne slame kite. Potem jih je spretno prepletla eno čez drugo; kjer je bilo treba, je zašila z močnim motvozom. Na ta način jih je spletla več, da jih ne bo zmanjkalo čez leto. Pred vežnim pragom pa so imeli leseno mrežo za čevlje. Tudi te ni izdelal izučen mizar, temveč jo je pripravil domači sin. Obtesal je dva količka in nabil počrez pet ozkih, nekoliko vzbočenih deščic — in imenitna priprava je bila dovršena.

Že ti dve reči sta mi govorili, da je v tej hiši doma čistota in snaga.

Precej truda je bilo, preden je gospodinja privadila služinčad in domače, da so uporabljali priprave ob prarih. Marsikatero ostro je morala izreči, opominjati, prigovarjati. Slednjič pa so se vendar privadili.

Morda bi si tudi pri vas omislili take priprave za čiščenje čevljev! Na prav lahek način to storite. Morda po vzorcu v Rožnem domu. Gotovo pa boste same še vse boljše naredile.

Prosim pa vas ob tej priliki tole: Odrignite vselej obutev, ako pridete v kako hišo in vidite pred vrati slamo ali leseno mrežo. Dobe se nerodneži, ki ropotajo preko njih v vežo, oziroma sobo — in puščajo za seboj ne ravno najlepše sledove. Tu se kaže njihova olika ali neolika.

Potrkam na hišna vrata. — Mnogim se to zdi nepotrebno. Pravijo: čemu trkati, saj smo na kmetih. Toda izobraženo dekle ne bo nikdar vstopilo v tujo hišo, ne da bi prej potrkala. Privadite se temu! Ni bolj neotesane reči kakor če vdereš v sobo brez poziva, da smeš vstopiti. V kakšno zadrego lahko spraviš

domače ali jih celo ostrašiš. Že otroke v šoli učimo trkanja. Ne vem, zakaj bi potem, ko dorastemo, ne izpolnjevali tega. Torej, ako prideš v tujo hišo, oglasi se najprvo s trkanjem na vrata!

Gospodinja se mi je oglasila: Notri! Vstopim in jo prijazno pozdravim. Imela je ravno opraviti s šivanjem. Bila je sama doma. Drugi so se mudili na polju. Slišite, iznenadila me je okusna, preprosta, precej velika soba, „hiša“, kakor jo nazivljajo. Tla so bila bela. Videti je bilo, da je komaj par dni, kar so ribali.

Žal, pa ni povsod tako. Po nekaterih hišah sploh nikdar ne ribajo. Parkrat v tednu pometajo smeti skupaj, seveda samo po sredi. Bog varuj dotakniti se kotov! Je pa tudi strašno, ako prideš na taka zasmetena in zamazana tla. Začne ti mrgoleti po nogah in kmalu veš kje si doma . . . Pometajte pridno po hišah! Vsako jutro prav gotovo. Takrat pa čisto iz vseh kotičkov. Ne prizanašaj ne pajku, ne muhi, ne drugemu mrčesu! Tu bodi le neusmiljena in kruta! Na 14 dni ali vsaj na mesec sobo tudi poribaj! Sploh pometaj, čisti tla tolikokrat, kolikorkrat je smetno in umazano. Par minut prej vstani, malo manj klepetaj s sosedomi, pa boš vse to lahko naredila. V čast ti bo!

Seveda skrbi, da bodo domači tudi znali varovati očiščena tla. Opozori jih na slamo pred vrati. Seveda so moški v tem oziru bolj nerodni, pa po vednem navajanju se k temu že privadijo. Saj so se tudi v Rožnem domu.

Ako boš imela vedno lepo očiščena tla, ne boš v zadregi, kadar pridejo gostje. Prepozno je takrat pometati, ko vidiš skozi okno, da nekdo prihaja. Nekoč se mi je zgodilo, da sem vstopila v neko hišo v val prahu, katerega so dvignili s hitrim, prepoznim pometanjem. No, hvala lepa — je pa že lažje prenašati smeti po tleh, kot prahu poln zrak. Sploh ne pometaj drugače kot z mokro metlo. Imej pripravljene škafe vode. Notri pomakaj po potrebi metlo in jo vedno nekoliko otriesi. Na ta način ne boš kadila in prašila sten in pohištva.

Pomnite pa še nekaj: V prahu se redi vsa grda golazen, muhe, pajki, skočice i. t. d. — zato pometajte, pridno pometajte!

Sredi hiše je stala v Rožnem domu velika javorjeva miza. Oklepala jo je ljubko dolga barvana klop. Pregrnjena je bila miza s preprostim, toda ličnim prtičem. Šopek poljskih cvetic je vonjal na sredi. Kako lepo se poda tja — dekleta, naj ga ne manjka po vaših domovih! Za to vzemite ve vso skrb. Seveda pa ne smete rož v vazi zanemariti. Treba je vodo spremeniti, stebelca nekoliko obrezati, velo cvetje zamenjati. Uvel šopek pokvari ves lep vtis, najsibo soba še tako lična. Zato boljše nič, kot tak.

Ozrla sem se po stenah. Da so bile snažno pobeljene, tega mi ni treba za-trjevati. Nekaj drugega pa mi je nadvse ugajalo. To so bile lepo razvrščene slike po zidu. V kotu v sredi je viselo sv. razpelo. Čudim se, da ga po nekaterih hišah ni več videti na častnem mestu. Ponekod pravijo, da ni več moderno. No, veste kaj — to je pa prav gotovo še moderno — in ostane. Le postavite ga nazaj in obdržite to lepo navado, katero so nam zapustili verni pradedje. Ako skušajo moderni brezverci vreči križ iz šol — ali bomo mi, ki hočemo veljati za pobožne, prvi ustregli njihovim hudobnim željam ter poslali Križanega v zakotne prostore, morda celo v staro šaro! Bog varuj! Kaj bi rekli naši dobri pokojni očetje? V grobu bi se obrnili! Zato sv. razpelo nazaj na častno mesto v hiši! — Drugih slik ni bilo preveč ter so se vrstile za oči zelo prijetno druga ob drugi. Bile so nabožne in nekaj fotografij.

Blizu vhoda v stransko sobo je stal ob steni preprost, snažen predalnik. Na njem je stal kip Matere božje, ob straneh so molili angeljčki. Ta prostorček pa se mi je zdel posebno skrbno urejen. Marija je bila kar obsuta z dišečim cvetjem. Pa ni čuda. Kako bi mogli dobri otroci zanemariti Kraljico svojih src.

Nikoli ne! Tu sem se je zatekel slednji družinski ud v žalosti. Tu je dobra mati govorila malim otročičkom o svetih nebesih, o ljubem Bogcu, o prečisti Devici, o zlatih angelčkih. Ta praznični kotiček jim je bil mala skromna kapelica. Na tem prostorčku so častili v juniju presveto Srce, o Božiču novorejenega Ježuška, o Veliki noči vstalega Izveličarja, v maju prelepe Šmarnice.

Ob strani je stal šivalni stroj, ki je zlasti v zimskem času pridno drdral svojo monotono pesen.

Šipe v oknih so blestele kot ribje oko. Skozi nje je kukalo v sobo premnogo cvetja. Lahen vetrič se je poigraval s preprostimi zastori, ki so na pol zagrinjali ljubka hišna očesca ter razširjal prijeten vonj po prostorih.

Čisti vzduh se je širil povsod, kar je pričalo, da z zračenjem ne varčujejo v Rožnem domu.

Tu pripomnim posebej, da se svežega zraka ne bojmo. Po nekod poleti še zračijo — pozimi pa Bog varuj le malo odpreti okna. — To je silno nespametno! Veliko hitreje se ogreje soba, v kateri je čist zrak. Smrdljiv zrak pa se nerad segreje in je skrajno škodljiv.

Tudi pljuvalnik so imeli v Rožnem domu. Bil je lepo pomit. Brez tega se težko opravi, zlasti, kjer so stari ljudje pri hiši. Seveda ga je treba čestokrat čistiti, da ne postane nazadnje gnezdo bacilov in umazanih muh. Dokazano je, da se v pljunkih zredi največ muh. Zato se odvadimo pljuvanja po tleh, ki se ponekod še vedno opaža. Splošen vtis te hiše je bil silno prijeten in ljubeč.

Ko je posijalo skozi zadnje okno v sobo zlato solnce, se mi je zazdela ta lična izba vsa ožarjena od resnične, nič pretirane lepote. Nikake moderne navlake ni imela in vendar me je vabilo o nji vse, prav vse.

Precej radovedno se je morala ozirati po hiši, boste rekle — da je vse pregledala — in to ni olikano. Pa verjemite mi, ni bilo tako hudo. Samo en krepak pogled — in povedal mi je mnogo, mnogo — vse. Marsikaj pa sem izvedela iz govorjenja gospodinje.

Sedaj pa na delo! Vse naše prelepe vasice naj bodo posejane z samimi Rožnimi domovi. Umazani domovi pa naj hitro umijejo svoje lice, naj se olepšajo in ozaljšajo.

Za to poskrbite ve, sestre, saj ste v to poklicane!

○○○(3)○○○

ZOBE ZDRAVE, POL PREBAVE — — —

DR. MALKA ŠIMČEVA.

Pred mnogimi leti sem bila v zdravstveni razstavi. Med drugim me je posebno zanimala tabela z daleč vidnim napisom: Zobe zdrave, pol prebave — nimaš jih brez snage prave. — Dolgo sem stala tam in razmišljala. Ni mi hotelo v glavo, da bi imeli zobje tolik pomen za nas. Po mojih takratnih pojmih je bilo pol prebave to, da imamo sploh kaj jesti, drugo polovico pa opravi želodec. Vse, kar ima poleg teh dveh reči še opraviti s prebavo, mi je bilo španska vas.

Ker pa slutim, da marsikatera mojih znank še danes ni na jasnem, v čem obstaja prebava in kakšnega pomena zanjo so zdravi zobje, zato se hočemo nekoliko pomeniti o nalogi in pravilni negi zob.

Dojenček, ki se hrani izključno s tekočo hrano, nima zob in jih tudi ne potrebuje. Njegova hrana je prebavljiva že sama po sebi. Kakor hitro pa toliko do-

raste, da začne segati po kruhu, sadju, mesu, ima že razvitih vsaj nekaj zob in to zobovje se mu v teku časa stalno izpopolnjuje.

Odrasel človek ima 32 zob. Najvažnejše skupine zobovja tvorijo sekavci in kočnjaki. V kakšen namen nam služijo sekavci, pove že beseda sama. Potrebujemo jih, da ž njimi odgriznemo od večjega kosa manjši, ustom primeren kos. Celega jabolka ne spravimo v usta; treba ga je razkosati. To oskrbe sekavci. Postavljeni so v čeljusti spredaj, v vsako po štirje. Kos, ki smo ga odgriznili, je pa treba dobro zmleti in prežvečiti; v ta namen imamo kočnjake, ki so zasajeni zadaj v obeh čeljustih, zgornji in spodnji — naše ljudstvo jih imenuje zato tudi „zadnji“ zobje.

Z ozirom na nalogo, ki jo imata vršiti obe glavni vrsti zob, so tudi različno oblikovani. Sprednji, sekavci, so ploščati, lopatasti in ostri, tako da lahko odgriznemo hrano, kakršno hočemo. Drugače kočnjaki. Ž njimi ne bi mogli grizti, pač pa izborno služijo za premlevanje. Široki so in močni; na vrhu imajo precej veliko ploskev, ki je nekoliko nagrbančena. Hrana, ki pride med kočnjake, se zmelje kakor žito med mlinskimi kamni. To mletje, ali kakor pravimo: žvečenje, je važen pogoj za dobro prebavo. Ni tako kakor navadno mislimo, da se prebava začne v želodcu in končuje v črevesju. Začetek prebave je v ustih. Na to ne smemo pozabiti.

Hrana mora biti najprej zmleta. Če ste jedle kdaj v naglici in si niste vzele časa za dobro žvečenje, ste čutile, da vas je po jedi bolelo ali tiščalo v želodcu — znak, da hrana ni bila dovolj pripravljena za prebavljanje. Angleški pregovor pravi: 60krat žveči, 1krat jej! To se pravi po domače: če hočemo, da nam bo jed zalegla, jo dobro premlimo!

Zakaj pa je temeljito žvečenje tolikega pomena? Prvič zato, ker nezadostno premlete hrane ne moremo dobro prebaviti in se mnogo hranilnih snovi za telo izgubi; dobro gospodarstvo pa zahteva tudi v tem slučaju, da ne tratimo dragocenih živil. Istotako zahteva dobro gospodarstvo, da odmerjamo delo vsakemu po njegovi zmožnosti; želodec pa ni mlin, temveč kuhinja. — Drugi vzrok je ta, da se le dobro premeta hrana more dobro pomešati s prebavljivimi sokovi. Take sokove izločajo v ustih žleze slinavke; slina pretvarja škrob v sladkor. Če jeste kruh in ga držite nekaj časa v ustih, čutite, da je kruh postal sladak. Iz škroba, ki ga vsebuje moka, je pod vplivom sline nastal sladkor. To pretvarjanje hrane se nadaljuje v črevesju. Podobno pretvarjajo želodčni in črevesni sokovi druge hranilne snovi naše hrane (maščobo, beljakovino) in jih spreminjajo v snovi, ki služijo telesu za hrano. Če pa ta hrana ni dovolj premeta, je prebavljivi sokovi ne morejo prepojit in vsa prebava je polovična, površna.

Pogosto čujemo med ljudstvom mnenje, da „kdor hitro je, hitro dela“. Po tem, kar smo pravkar razmotrivali, se ne boste čudile, če vam povem, da se s tem izrekom ne strinjam. Hitrost, s katero jemo, ne sme biti nikdar merilo za hitrost, s katero delamo. Če hočemo sebi dobro, držimo se rajši pravila: Hitro delati, toda počasi jesti!

Dalje prihodnjič.

○○○●○○○

NAŠA ORGANIZACIJA.

Organizatorične tekme članic se bližajo koncu. Uspehi so različni. Ponekod prav dobri, naravnost vzorni, drugod zadostni, komaj zadostni, nezadostni; nekaj najslabših in najbolj nediscipliniranih krožkov se jih ni udeležilo. Za tiste torej vemo, koliko je pri njih ura bila!

Vendar si drznemo upati, da bodo kmalu izginili iz naše organizacije krožki, ki mislijo, da niso predvsem tekme uvaževanja vreden dokaz za resnično krožkovo delo, temuč razne šumne prireditve in sijajne akademije. Sestre, v tem se motite in boste morale svoje mišljenje pre-

okreniti. — Požrtvovalnost je bila ponekod vse hvale vredna. Drugod je videti, da jim je požrtvovalnost španska vas. V nekaterih srenjah so prišle članice od daleč, več ur daleč, dočim bližnjih in skoraj najbližjih ni bilo. Kakšna razlika med krožki! — Razume se, da bomo o tekmah še govorile.

Orlovski stadion v Ljubljani je tudi za našo Podzvezo častna zadeva! Noben krožek, da, nobena Orlica ne sme misliti, da nje to ne briga. Vsak krožek naj z vso restnostjo vzame v pretres navodila in zahteve, ki prihajajo v tej zadevi iz centrale, in naj se na vso moč potruži, da jih izpolni do zadnje možnosti. Nobena članica naj se ne otrese dela, ki ga ji v tem oziru nalaga domač krožek in njena orliška čast. Zbirajte kamne in nabirajte darove! Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača — še več! — orlovski stadion in — orliški obenem!

„Čebelice“ še nimate povsod In vendar ve ves svet, da varčnost ni nič manj potrebna za dekleta kot za fante. Morda še bolj! Ali ne tratimo tudi me prav brez potrebe lepih denarcev? Roko na srce, priznajmo svoje napake, začnimo pametno gospodariti s svojim skromnim imetjem! Vsi krožki naj si hitro omislijo „Čebelico“ in naj pritegnejo k živahnemu sodelovanju tudi mladenke in gojenke!

„Vigredi“ je še nekaj v zalogi pri upravništvu. Ta ali oni krožek bi še lahko kaj poagitiral. Vsaj do srede leta je gotovo še čas!

Naraščajske ure (spisal Milko Jeglič) je imenuje knjiga za naraščajske vaditelje, ki je pred dobrim mesecem izšla v zalogi Nabavne zadruge. V njej je veliko koristnega tudi za vaditeljce gojenk in mladenk, zato naj si jo vsak krožek preskrbi in vaditeljce naraščaja naj jo temeljito preštudirajo!

Nagovori pri naraščaju (spisal br. Nardžič) je naslov drugi knjigi, ki je te dni izšla in se tudi dobi pri Nabavni zadruzi. Obsega 30 popolnoma izdelanih govorčkov, oziroma poučnih pripovedovanj, in obširen seznam lahko dostopne literature za nadaljnje sestavljanje govorčkov. Krožkom bodi povedano, da so vsi govorčki primerni tudi za pouk in vzgojo gojenk in mladenk.

Orlice v zasedenem ozemlju. Naše sestre onstran meje prav pridno delujejo. Meseca marca t. l. je priredila prosvetna zveza v Gorici telovadni tečaj za orliške krožke, katerega so se udeležile članice iz naslednjih društev: Sv. Križ 2, Rihemberk 1, Dornberg 2, Idrinja 2, Vrhpolje 2, Miren 2, Gabrije 1, Števerjan 1, Gorica 7. Orlice sicer nimajo svojega glasila kakor pri nas, temveč prinašajo svoja poročila v glasilo „Naš čoinič“, ki je glasilo vseh katoliških društev naših zaslužjenih bratov in sester. Poleg telovadbe imajo tudi dekleške sestanke in razna predavanja. Škoda, da nimamo tako ozkih stikov z njimi. Sestram onstran meje želimo obilo uspeha ter kličemo sestrski Bog živi!

Katoliško žensko gibanje v Italiji. V Italiji obstoji žensko katoliško udruženje z dvema pododsekom: eden za žene, drugi za dekleta. V enem samem letu so v 78 škofijah ustanovili 700 takih krožkov z več kot 50 000 članicami.

Ženska telovadba v Švici. Nikjer na svetu razen morda v Nemčiji ni ženska telovadba na taki višini kakor v Švici. Pa je tudi najbolj zdrava taka telovadba za ženske kakor jo gojijo Švicarke. Od zgodnje pomladi do pozne jeseni telovadijo večinoma na prostem. Vadijo predvsem proste, simbolične in ritmične vaje ter razna ritmična rajanja. Tudi nekaj orodne telovadbe gojijo, vendar ne v taki meri kakor telovadkinje v Nemčiji, ki hočejo dosegati moške. V njihovih prostih vajah so krásni gibi — ampak tudi izdatni, da imajo telovadkinje res nekaj od telovadbe. Javni nastopi švicarskih telovadkinj so naravnost vzorni, kar nam najbolj dokazujejo razne slike, kjer nastopa po 1000 in več telovadkinj. — V l. 1924 imajo tri zvezine in več manjših tehničnih tečajev. Vpeljano imajo nezgodno zavarovanje telovadkinj. — Na olimpijado, ki se vrši letos v Parizu pošljejo večje število telovadkinj, ki bodo tam nastopile ter pokazale švicarsko žensko telovadbo.

Tekme čeških Orlic v l. 1924. Češke Orlice imajo letos župne tekme, ki se delijo na tekme društev (po naše krožkov) in posamezne v vrstah. Tekma obsega: proste vaje, redovne vaje, vaje s kiji (za l. 1924 obvezne), ritmične vaje, igro z žogo (kazena), tek na 60 m ter eno vajo na gredi. Tekme se vrše, če se prihlasi vsaj 20 telovadkinj v župi. Tekme vodi župna načelnica ali njena namestnica. Vsaka tekmovalka mora plačati eno češko krono prijavnine.

V orliškem društvu (krožku) v Stražnici na Češkem so izdali spominsko diplomu za sestre, ki zapustijo krožek. Marsikatera sestra se poroči, ali odide po svetu za kruhom, da ji je na ta način onemogočeno sodelovanje v krožku. Ali naj bi take sestre za vedno pozabile na svoj krožek, v katerem so toliko časa delovale ter preživele marsikaj uric v krogu svojih najljubših prijateljic-sester orlic? Nikdar ne! In ravno zato je izdalo gorimenovano društvo tako spominsko diplomu, ki jo pri odhodu slovesno izroči vsaki sestri. Ta čin je zelo hvalevreden, ter ga društvo priporoča tudi drugim orliškim društvom. — Nekaj sličnega naj bi vpeljali tudi naši orliški krožki, ker bi bilo za naše Orlice najlepši spomin na njihova mladostna leta.

Nedekliški značaji. (Prvo ogledalo). Načelnica je bila. Na občnem zboru je rada sprejela in vse obljubila. Pri sejah je bila nekaj časa redna, vedela precej povedati, sprejela vse naloge po odborovem sklepu. Tudi poročala je pri sledečih sejah o prevzetih nalogah, toda ta poročila so bila že dokaj površna, brez vneme, samo da se je odkrižala vprašanj in pozivov predsednice. Pa je začela seje zanemarjati. Najprej je zamujala in se je opravičevala, tu in

tam je izostala in se ni opravičila. Začela je opuščati opravičenje tudi pri zamujenih sejah, popolno izostajanje od sej se je ponavljalo vedno pogosteje. Poročila so se krčila in redčila, obljubila je pa še zmerom vse. Izpolnila skoraj nič več. Na vprašanje, zakaj ni izvršila prevzete naloge, je odgovarjala: Oh, čisto sem pozabila. Ali tudi: Saj veš, kako je. Toda kako je, ni nihče vedel. In je povedala, da tehnični odbor nima skoraj nič sej, ker baje vaditeljice od sej izostajajo. Pa se je zgodilo, da so se vaditeljice pri seji izpraševale: Kje je vendar

načelnica? In so pri odborovi seji vprašale načelnico: Kje si bila, da so te vaditeljice zastonj čakale? Pa je rekla: Saj res! Čisto sem pozabila. Pa so postale razmere nevzdržne in je bilo rečeno, da tako ne pojde več dalje. In je ena sestra majčkeno nemilostno pogledala načelnico. Pa se ji je pobesil nosek. In je rekla: Naznaniti moram, da odstopam od mesta načelnice. Pa so rekle: Tega ne moremo sprejeti, tekme so pred durmi! In je odgovorila: Kakor hočete, me pa vseeno ne bo več. Pa je šla in je ni bilo več in kako vam je ta značaj vseh?

VPRAŠANJA IZ ŽIVLJENJA.

Kaj je treba vedeti o potaknjencih in o razmnoževanju cvetlic. — Pametno vprašanje! Tudi jaz sem bral tisto v „Domoljubu“ in sem si mislil, piše se lahko tako ali tako, moja skušnja me pa uči nekoliko drugače. Zato rad odgovarjam na stavljeno vprašanje. — Ako hočemo iz potaknjencev dobiti dobre, močne in zdrave sadike, moramo vzeti zdrave in dobre razvite mladike, ki so isto leto zrastle. Poleg tega je treba imeti gorke gredice. (Kako se napravijo, o tem drugič!) V „Domoljubu“ je bilo citati, da fuksije naredo korenine v treh dneh, toda to je velika zmotna. Koleus naredi korenine v 4–5 dneh, pa morajo biti potaknjenci sajeni v zelo gorke gredice, v kateri imamo najmanj do pol m svežega konjskega gnoja, na njem 8–10 cm finega peska. Toplote mora biti v taki gredici najmanj 20–25 stopinj. Fuksije bi v njej naredile korenine v 8–10 dneh. — Istotako je zmotna trditev, da je treba klinčkom (nageljčkom) pred sajenjem liste odstraniti, češ da poganjajo nageljnovi potaknjenci korenine po vsem stebelu. Moja skušnja pravi takole: Ko delamo potaknjence od klinčkov, naredimo dobro, če vse liste nekoliko prikrajšamo, spodaj stebelce malo pod kolenčkom gladko odrežemo, potem pa po dolgem za 5–6 mm precepimo (prekoljemo), tako, da je precepljen tudi kolenček. Preklati jih je dobro zato, ker drugače naredo koreninice samo čisto na koncu, če so preklani, pa tudi višje na robovih precepa. In to je zelo dobro, zlasti pri bolj drobnih potaknjencih. Tako precepljene sadike pazljivo posadimo v tople gredice ali v majhen zabojček, v katerega smo nasuli 6–7 cm na debelo pol zemlje in pol drobnega peska. Zabojček pokrijemo s steklom in dalje ravnamo ž njim kot je bilo zadnjič rečeno o lilijah.

Nesmiselno je, kakor ponekod delajo, da vtikajo v precep potaknjencev žitno zrno, češ da steblo prej požene korenine. Zrno seveda res hitro vzkali, toda potaknjenec nima od tega najmanjše koristi. Precepti je pa dobro potaknjena stebelca tudi pri angleških pelargonijah, pri navadnih tega ni treba. — Če imamo potaknjencev le malo, jih lahko potaknemo kar v rožnice (cvetlične lončke), v katerih imamo dobro prst in njej primešanega $\frac{1}{4}$ peska (10

cm narazen). Rožnice postavimo med okna, da imajo sadike več toplote in so obvarovane prepriha.

Dobro pomnimo: Potaknjence onih cvetlic, ki imajo mehak les, lahko napravljamo vse poletje, od onih pa, ki imajo trd les, samo spomladi. Ako imamo na vrtu kakšen lepitični grmiček in bi ga radi pomnožili, narežemo (najbolje že v jeseni) enoletnih mladik, jih razrežemo na več kosov tako, da ima vsak kos, ki bo potaknjenec sam zase, 3 očesca. Na spodnjem koncu kake tri mm pod očescem odrežemo predolgo stebelce in sicer p o š e v n o, ne ravno povprek. Na zgornjem koncu pustimo, da sega stebelce za kakih 5 mm čez najvišje (3.) očesce. Rezati pa moramo vedno z ostrim nožem, ne s škarjami, ker škarje les stisnejo in to potaknjencu škoduje. Nato jih vsadimo v rahlo zemljo nekoliko poševno, pa tako globoko, da gleda le tretje očesce iz zemlje. Paziti moramo tudi na to, da je na spodnjem koncu, ki smo ga poševno prerezali, odrezana ploskev obrnjena v zemljo, ne navzgor. Zato sadimo potaknjence poševno. Na ta način pomnožujemo dišeči les (*Calicantus floridus*), vajgelije, cidonije (japonsko kutno), glicinijo, vse vrste jasmina i. t. d.

Zdaj pa še posebej o potaknjencih vrtnic. Ako imamo lepe vrtnice in bi jih radi pomnožili, narežimo v jeseni lepih, zdravih mladik in jih razrežimo na kose s tremi očesci kot je bilo rečeno za vse potaknjence cvetlic s trdim lesom. Potem jih zložimo v butarice po 25–50 skupaj, toda tako, da so spodnji konci kolikor mogoče v isti ploskvi, in jih zvežimo. Te butarice zakopljimo v zemljo tako, da so spodnji konci zgoraj. Nanje narahlo nasujemo prsti za 10–15 cm na debelo. Pozimi in spomladi se napravijo na debelejšem koncu (ki je v zemlji navzgor obrnjen) beli obronki, znamenja za bodoče koreninice. Ko so obronki že dokaj vidni (nekako prve dni maja), jih presadimo v zabojček ali v lončke po več skupaj in jih denemo med okno zavoljo toplote. Seveda zdaj že tako, da je debeli konec, ki bo pognal korenine, v zemlji. Kadar vidimo, da so se dobro prijele in že krepko rastejo, jih previdno razdelimo in presadimo na solnčen prostor na

vrtu v rahlo zemljo ter jih pridno zalivajmo. Na ta način dobimo veliko lepih vrtnic, ne sicer visokih z mogočnimi kronami, temuč nizkih in košatih, ki dajejo še več čvrtja kot visoke.

Se nekaj malega o potaknjencih krizantem. Krizantem je na stotine vrst. Spomladi, ko so pognale 20—25 cm dolge mladice, nareži lepih mladik, posadi jih kamor hočeš, in jim dobro prliivaj, da jim bo zmerom mokro. Ko so že pognale korenine, jih presadi narazen. Kadar so zrastle do 20 ali 30 cm visoko, poreži vsem vršičke, da postanejo bolj košate. Odrzane vršičke lahko zopet posadiš kot potaknjence in cvetele ti bodo ravno takrat kot one, ki so bile spomladi vsajene.

Cvetkovič.

Kdo uči otroke lagati? (*Dalje*). — Enako navajamo odrasli same otroke k laži, ako se njihovim lažem smejemo in jih hvallimo.

Pri fari je bilo „žeganje“. Ob takih dneh pri Gabricevih niso štedili. Miza je morala biti polna jedi in pijače. In več ko so imeli gostov, večja radost je sijala hišnemu gospodarju in gospodinji raz lica.

Mala Micka, domača hčerka, ni hotela trpeti ta dan žeje in žejalo jo je — po vinu. „Mati, žejna sem, prosim vina“. „Ne, Micka, vina ne smeš piti, škoduje otrokom“, jo zavrne

mati. Pa deklica se hudomušno nasmehne in pravi: „Ah, mati, meni ni dobro, želodec me tako boli in ti si nekoč rekla, da je vino za slab želodec zelo dobra in zdrava pijača“. Deklica je žela od matere in gostov priznanje, ki se je izražalo v glasnem smehu. Mati ne pomišlja, ponudi hčerki kupico z vinom, ki jo hčerka kaj hitro izprazni. „Ti je sedaj dobro, Micka?“ jo z zadovoljstvom na obrazu vpraša mati. „O, sem že čisto zdrava“. Zopet odobravanje in smeh. Dobro si je zapomnila Micka, da ji je danes laž pripomogla do rdeče vinske kaplje — četudi šaljiva laž.

Sla je po tem potu dalje; kjer ji ni pomagala prošnja, ji je priskočila na pomoč laž. Mati je sprva z nasmehom sprejemala take laži. Pa mala Micka je polagoma doraščala v veliko in ž njo vred je bujno uspevala v njej lažnivost, ki je prehajala iz naivne otroške laži v vse kaj hujšega. In mati je plakala nad hčerko, plakala nad seboj.

Prepozno je prišlo spoznanje, o mati! Ko si videla prve kali lažnivosti v svojem otroku, si se smejala in pustila, da se je plevel razrastle tako, da ga ni mogoče več izrjaviti. Tudi solze, težke in pekoče materine solze, ne morejo več oteti izgubljenega otroka — prišle so prepozno. (*Dalje*)

OD SRCA DO SRCA.

(POMENKI Z GOSPO SELMO.)

Pomladna trobentica. Tvoje drobno pisemce je izliv dekliške duše, ki ga je povzročila prebujajoča se pomlad. Tihotni dih, tajne slutnje, kakor veliko pričakovanje in brezmejni upi drhte preko oživele narave. Ni čuda, da želiš vsemu temu razumevanja in izraza tudi Ti. Toda pozabiti ne smeš, da pomlad s svojo krasoto vendar več obeta, kakor v resnici da, da mnogo bolj cvete, kot rodi. A Tvoja dekliška duša ne sme biti taka! Ne sme se vda-dajati mehkmemu sanjarjenju in nedosegljivim željam. Kakor pomlad nima lastnega smotra, nego je le čas resnega pripravljanja v naravi na nekaj večjega prihodnjega v pozni jeseni, tako bodi mladost Tvojega dekliškega srca čas priprave, čas resnega dela za poletje in jesen življenja, ko prinese cvetje Tvoje sedanje mladosti bogatih, zlatih sadov. Iskreno pozdravljena!

Zvezdica I. Torej si postala res zvezdovodnica svojim sestram! Kako resno si se zavzela zanje, dokazuje ravno Tvoja skrb za dekliške sestanke, za telovadkinje in male Orlice. To me zelo veseli, ker vidim, da se nisem zmotila, ko sem pričakovala v Tebi prav pridno čebelico. Toda ne skrbi preveč! Saj se mi zdiš tudi Ti cela mamica, ker tako skrbljivo pripoveduješ: „Pogostokrat, naj sem doma, pri delu na polju, na vrtu, ali v kuhinji, ali v društvu, vedno mislim, kako bi jih razveselila in jim pomagala do duševne in telesne izobrazbe, da bi bile res vzorne in značajne Orlice“. Verjemi

mi in zaupaj: to se Ti gotovo tudi posreči, zlasti še, ker priznavaš sama: „V svojem srcu nosim eno veliko in močno ljubezen, ki mi je ne pretrga nobena sila; podpira me in vodi vse moje življenje“. Ta žar velike in požrtvovalne ljubezni je baš v dekliškem društvu edina vez, ki združuje vse k skupnemu delu. Bodi torej Ti s svojo veliko ljubeznijo ognjišče, iz katerega izžareva ljubezen na vse, ki je potrebujejo. Zlasti pa bodi lep in bodrilen zgled onim, ki zaklepajo ta nebeški dar sebično le v lastno srce! — Tvoje nasvete glede „Vigredi“ vidiš natisnjene v majski številki. Ali si zadovoljna? Pa se zopet kmalu oglasi! Dotlej pa: Bog živi!

Pozabljena vijolica v grmu. Draga, ali nisi nekoliko sama kriva, da si pozabljena vijolica v grmu, ali vsaj hočeš biti? Iz Tvojega obširnega in zaupnega pisma prav nikjer ne vidim, da bi moralo tako biti. Če se je drugi del tako lepo in v Tvojo korist razvil, ali ni potem dejstvo, da z vso dušo in z vsem srcem visiš na prvem delu, vendar le migljaj božje previdnosti, ki Te hoče imeti baš na onem mestu? Kaj je vzrok, da se temu protiviš? Ali misel na prvotni poklic? Ali božan in strah pred bodočnostjo? Glej, od preokreta sem si preživela, kakor praviš, dve leti, a Ti ječi duša in krvavi srce od bolesti! In ti dve leti ste del one prihodnosti, kateri greš naproti, in se Ti zdi, da tudi ta ne bo drugačna. A Tebe čaka še mnogo dela v življenju. — Čuj, draga: piši mi prav kmalu zopet o vsem tem in določi dan, ko pričneš devetdnevno k sv.

Duhu, da jo opravljam tudi jaz s Teboj! Potem, trdno upajva, da se nama pokaže prav gotovo nadaljnja smer najinega skupnega dela! Bog s Teboj in Mamica naša!

Večno veselje. Kako bi mogla biti huda, če mi zaupaš, da iščeš večno veselje? Saj to je večni smoter nas vseh; kajti z večnim življenjem, ki mu gremo naproti me vse, je nerazdružljivo združeno i večno veselje v Bogu. Neizrečeno me veseli, da si tako pogumna in greš kar naravnost proti cilju. Take bi morale biti vse Orlice! Ne po ovinkih in stranpotih, češ, morebiti pridem vseeno do cilja, ampak naravnost, pogumno in junaško k večnemu Solncu, večni luči in večnemu Veselju! — Drugi del Tvojega pisma, slavonspev majniku in njegovi Kraljici in naši nebeški Mamici, je tako prisrčen in lep, da sem ob njem prav iskreno občutila Tvoje slavnostno razpoloženje v teh preplelih dneh. Zagotavljam Te, da i jaz in vse Vigrednice in vse Orlice enako čutimo. Oglasi se kmalu zopet!

Marjetica in trobentica. O vidva, mala koštrunčka! Prav zares! Pa pridirjata iz skrbnega maminega varstva na travnik in zagledata tako lepo pomladno cvetko, kakršne še nikoli nista videla. Čudita se, gledata in se vprašujeta, kaj bi moglo to biti in čemu bi to bilo. Pa pride za njima, vsa v skrbeh, mama in se mladca zakadiša vanjo z deseterimi vprašanji naenkrat oba hkrati in z obeh strani: „Odkod da prihaja ta neizreklija bolešt, t. j. ljubezen, ki tišči srce, da komaj še diha?“ Kdo se bo še čudil, če mama vsemu temu ni kos in — molči, dokler se koštrunčka ne umirita in prideta do sape. — In vaju, ljuba moja koštrunčka, ga. Selma vendar vpraša: „Kaj bi pa rada? Povejta mi drugič, da Vama morem odgovoriti! In znamko prilepita na pismo!“

Mala Samaritanka. Torej si le prišla tudi k meni! Zelo, zelo me veseli. — Tako lepo ime si si izbrala! In tako natančno si si zadržala svoje delo in se ne bojiš ne truda, ne zaničevanja, ko gre za dobro stvar! To je prav in takih potrebujemo mnogo! — Prav rada Ti bom pomagala „vrvnati srčne strune tako, da bo iz njih zazvenela večno lepa pesem, ki bo osrečevala ne samo daljno, ampak tudi bližnjo in najbližjo okolico“. Ker naštevaš tako odkrito tudi nekatere disharmonije svojega značaja, Ti ne bo težko ubrati srčnih strun v lepo pesem družinskega miru in domače skladnosti. — Če sem prav razumela, bi bilo treba morebiti v prvi vrsti nekoliko skromnosti, ki je dika vsakega dekleta, in ponižnosti, ki je temelj vseh kreposti. Saj nisi huda, če Ti ne utemeljujem in ne razlagam, ker že itak sama krepko deluješ za izboljšanje svojega značaja! Bodi dobra, mila, blaga, saj si Samaritanka! Bog s Teboj!

Jezuškova ovčica Uboga moja dušica! Ti si bolna, zelo bolna in že dolge štiri mesece? Zakaj se nisi oglasila že prej? Morebiti bi Ti bila mogla s čim olajšati Tvoje bolečine. Ali moreš še vprašati, če se bo našel v mojem srcu tudi koticček zate? Kako rada bi Ti dokazala, da sem Te dejala v najbolj skrit in najbolj miren koticček in to zato, da bom prav pogosto lahko pri Tebi. Vse dni, odkar sem dobila Tvoje vrstice, sem prav pogosto v duhu pohitela k Tebi. Ali si slutila? In Tvojo prošnjo za „Očenašek za moje zdravje pri majniški Kraljici“ sem takoj uredila in še več, česar pa Ti ne bom pravila javno. V Tvojo bolniško posteljo Ti želim prav mnogo majniške utehe in obisk nebeške poezije, katero Tvoja dušica prav gotovo čuti, ker si mi jo tako lepo opisala. Z Bogom, moja ubožica! Oglasi se še!

SESTRE SESTRAM.

Stari trg pri Ložu. Naša akademija, o kateri sem poročala v zadnji številki, se je prav zadovoljivo izvršila. Tudi gospodinjski tečaj, ki smo ga zaključile 14. aprila, se je obnesel dobro. To je pokazala zlasti razstava ob koncu tečaja dne 13. aprila. Tu so se lahko prepričali naši prijatelji, pa tudi nasprotniki, ki so prišli gledat delo in uspehe šesttedenskega tečaja, da se nismo učile samo pometati in fiziološko izbirati kot je o nas pisal neki list, marveč, da je bilo delo, ki so ga dekleta tukaj vršile, v vsekem oziru plodonosno. Nekateri obiskovalci razstave pa so se naravnost čudili, da je mogoče v tako kratki dobi izvršiti toliko del, kajti na razstavi ni bilo niti enega komada, ki bi bil izvršen izven tečaja, in vendar so bila razstavljena raznovrstna ročna dela, od preprostih moških srajc in perila do lepe, da ne rečem najfinejše vezenine; skoraj najlepši vzorci pa

so se videli iz navadnega rujavega ali pa domačega platna in domače volne. Sčasoma, upam, bo prevladalo tudi pri nas spoznanje, da je edino dobro in lepo to, kar nam ustvari narava sama, naši domači pridelki. Da ni manjkalo na razstavi tudi raznovrstnega peciva, menda ni treba zatrjevati. Kar pa je za dekleta največja pridobitev, tega niso mogle dati na razstavo, to je izobrazba uma in srca. Orliška organizacija je s tem gosp. tečajem pri nas zelo dvignila svoj ugled, kajti veliko deklet, ki niso nikdar imele smisla za Orlice, ali pa so bile celo njim nasprotne, se je začelo zanimati za našo organizacijo, ker pristop k gosp. tečaju so imele samo članice. Vsem našim prijateljem in dobrotnikom, ki so nam do tečaja pripomogli in na kakršenkoli način pri njem sodelovali, pa bodi izrečena na tem mestu najlepša zahvala.

Marija Kvaternikova.

TVOJA DOMAČA KNJIŽNICA.

Lidvina Purgaj, gospodinjstvo. — Navodila za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. — Prva dolžnost vsakega naroda je, da si vzgoji dobre gospodinje in matere. Okoli teh se suče cela družina. Blagor narodu, ki ima dobre in skrbne gospodinje, ki znajo po starem pregovoru podpirati tri vogle hiše; zato je od gospodinj odvisen gmotni in tudi kulturni napredek naroda. Narod, ki imajo take gospodinje, smejo z brezskrbnim očesom zreti v bodočnost, napredek jim je zagotovljen. Prva skrb in dolžnost vsakega dekleta in mlade žene naj bo torej, da se priučijo umnemu gospodinjstvu. Poleg tozadevne domače vzgoje naj si omisli predvsem strokovno knjigo in če more, naj obiskuje tudi gospodinjstvo šole ali vsaj gospodinjске tečaje.

Knjiga, katero priporočamo, je izšla iz krogov, ki so vzor veščega gospodinjstva. Pisateljica, dolgoletna upraviteljica velikega zavoda z obsežno ekonomijo in istočasno učiteljica in voditeljica gospodinjске šole, ima za seboj obilno teoretičnih in praktičnih izkušenj, ki jo ne samo usposobljajo, temuč ji nalagajo naravnost doiznost, da skrbi za prepotrebno strokovno knjigo.

Knjiga obravnava prav vse panoge, kjer mora biti dobra gospodinja doma, in sicer tako obširno, da ti bo knjiga služila celo življenje v najrazličnejših vprašanih gospodinjstva. To knjigo naj si omisli vsako dekle in žena, ki stremi za tem, da postane večša gospodinja in skrbna mati. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja Din 40,—, s poštnino vred Din 42,—.

Jos. Jurčiča spisi, ki jih je priredil profesor dr. Ivan Grafenauer, so sedaj popolni in obsegajo 10 zvezkov. Cena je zelo nizka; vseh 10 zvezkov velja namreč Din 200,—, vezani veljajo pa Din 300,—. Vsak zvezek se dobi pa tudi sam zase po Din 20,—, oziroma vezan po Din 30,—.

Glavne povesti teh zvezkov so: I. Jurij Kozjak. — Domen. II. Jurij Kobilca. — Tihotapec

III. Deseti brat. — Nemški valpet. IV. Cvet in sad. — Hči mestnega sodnika. — V. Sosedov sin. — Med dvema stoloma. — VI. Doktor Zober. — Tugomir. — VII. Lepa Vida. — Lipe. — VIII. Erazem Tatenbach. — Bojim se te. — IX. Rokovnjači. — Ponarejeni bankovci. — X. Slovenski svetec in učitelj. — Veronika Deseniška. Poleg teh povesti obsegajo zvezki še mnogo manjših pripovednih spisov, ki jih tu nismo navedli. Josip Jurčič je slovenski pripovednik, ki ga naše ljudstvo najrajši bere, in vendar je moral on našemu pripovedništvu šele sekati pot v pusto zaraslo celino, skozi katero je vodila komaj nekoliko nahojena steza. Za Jurčičem so hodili Stritar, Tavčar, Kersnik, Detela, Meško, Cankar, Finžgar in drugi, ki so njegovo pot ugladili v lepo široko cesto. Res je, da so poznejši pripovedniki v marsičem prekosili Jurčiča, toda glede poljudne izbire snovi iz narodnega življenja, glede slikanja zdaj že skoro izmrlih vaških posebnosti in čudakov, glede pristnosti jezika vaških očancev, menda Jurčiča še nihče ni dosegel. Jurčič je klasik slovenske poljudne povesti in začetnik slovenskega romana. — Dr. Grafenauerjevo opomnje ob koncu vsakega zvezka so prav posebno zanimive. Pojasnjujejo nam, kaj je Jurčiča napotilo, da je pisal povesti dotičnega zvezka, kje je dobil snov za povest, kje in pod katerimi razmerami jo je pisal, na kaka zgodovinska dejstva se naslanja itd. Velika prednost te izdaje Jurčičevih spisov je tudi nizka cena. 10 obširnih zvezkov za Din 200,— ne bo nič več mogoče oskrbeti, zato bo šla ta izdaja v velikem številu med naše ljudstvo, kateremu je namenjena. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Opomba uredništva. Zadnjič smo priporočili knjigo župnika Perkota: Z naših gora in napovedali, da prinesemo v tej številki izvleček iz ene Perkotove povesti. Toda ker nas prostor tako baše, ne moremo obljube izpolniti. Knjigo pa vsem Vigrednicam znova prav toplo priporočamo. Dobi se v vseh knjigarnah in stane 26 Din.

UREDNIŠKA MOLČEČNOST.

Ivanka. Spis o umetnosti, ki ga je bilo en kos v 2. številu, se ne bo nadaljeval, ker je prišlo mnogo izjav, da je tisto razpravljanje za Vigrednice pretežko.

Sangvinkam. Spet je izostala „Javna tajnost“, pa prosim, potrpite in ne karajte me, kot ste me zadnjič. Gospod Opazovalec se slabo počuti in mu je opazovanje težko. Do julija se upa popraviti.

Milena Plesteniška. Hvala Bogu, vendar niste še popolnoma pozabili na nas! Vaš spis je pa žal prepozno došel za namen, ki ste mu ga določili. Porabil bom ob drugi priliki s pri-

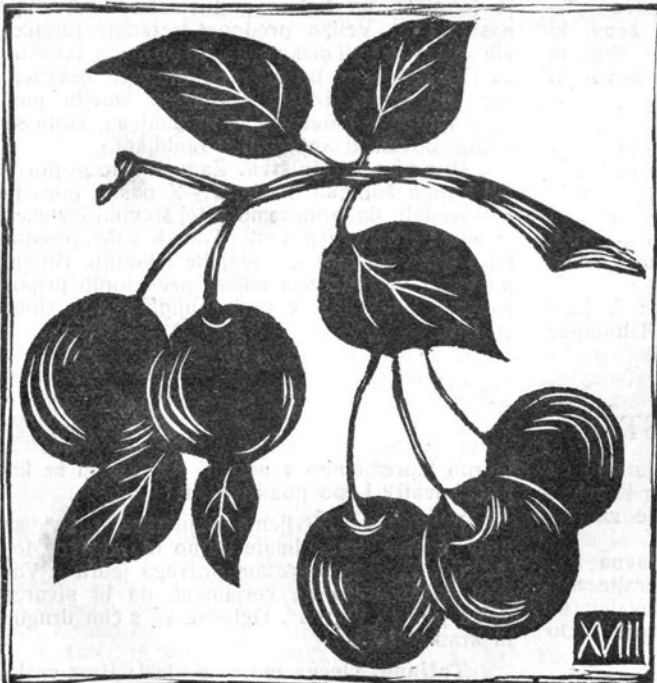
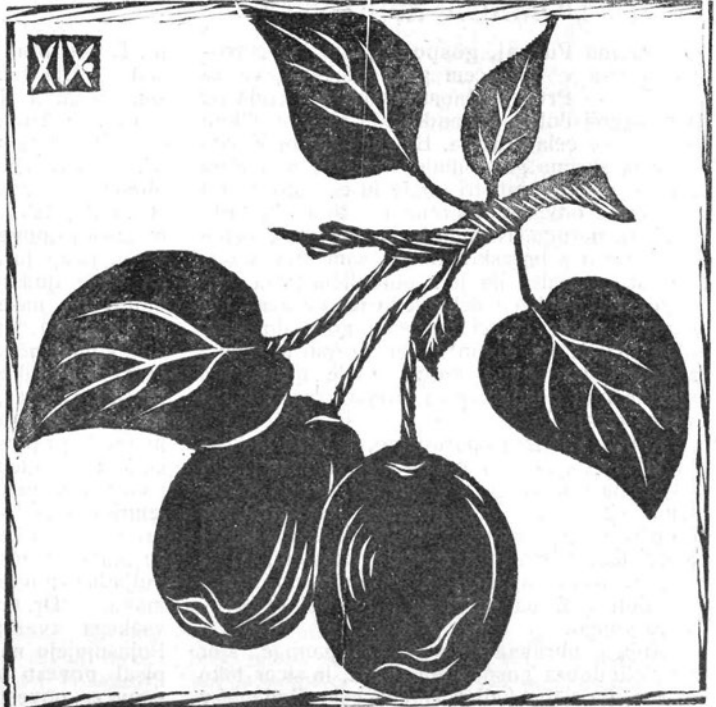
merno izpremembo v uvodu. Ali smem še kaj pričakovati? Lepo pozdravljeni!

Jaroslava. „Življenje planinske rože“ se prav čedno bere. Imate bujno in zdravo domišljijo. Vendar pogršam pravega jedra v Vašem spisu. Zato ne verjamem, da bi stvarca našla pot v „Vigred“. Oglasite se s čim drugim in kratko naj bo!

Tatjana. Ocena moja se glasi: Brez vsake vrednosti Vaša pesem ni. Več pa seveda ne izveste, ker pravega imena ne poveste.

Čolnič življenja. Pri Vas mi predvsem na-

gaja Vaš nenavadni psevdonim. Gospa Selma bi ga bila gotovo vesela in bi najbrž precej zajadrala z Vašim čolnicem po kakšnem čarobnem jezeru. In dobro bi se ji godilo. Záme pa ta reč ni. Sicer sem iz posebne naklonjenosti do Vas poizkusil srečo in sem spotoma bral Vašo „Pomlad“: „Oh, prišla je vendar k nam enkrat ta ljuba zelena pomlad. Noseč nam košček raja. Pomlad je najprva najlepša cvetlica. Pomlad je torej nekako ogrnjena v plašč, po katerem se raztezajo večbarvne cvetke...“ Oh, smola! Ob prvem stavku se je čolnič čudno stresel. Pri drugem se je zaletel v nevidno piko pod vodo. Pri tretjem je zaplesal kot brez glave. Pri četrtem se je postavil na glavo, čeprav sem mislil, da je nima. Komaj sem rešil iz vode samega sebe, Vaša „Pomlad“ je pa žalostno utonila. Sedaj je že zopet vse dobro!

ZA OČI IN ROKE.

Danes prinašamo predloge za proge, ki jih rabimo za okraske na policah, v omarah, kredencah i. t. d. Ker se je slišala želja po tem, prinašamo v naravni velikosti, t. j., da risbo lahko kar prerišeš po navodilu v zadnji številki. Vigredi in preneseš na blago. — Dolžino proge ti narekuje dolžina police. Na to dolžino preračunaj potem štiri predloge: češnje, češplje, hruške, jabolka, (hruške in jabolka pridejo prihodnjič), menjaje, kolikorkrat pridejo. Seveda moraš vmes puščati enakomerno prazen prostor, da porabiš potem tudi predlogo za zobčke, (pridejo ob enem z jabolki!) ker drugače ti ne pridejo enaki. — Zgornji rob, ki bo pripet na polici, je treba zarobiti ali tudi obzanjati v ravni vrsti.

„Vigred“ izhaja po možnosti vsak mesec. List izdaja Orliška podzveza v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo je v Ljudskem domu. Za članice je list plačan s članarino, za druge stane 25 Din; če se naroči vsaj 15 izvodov na en naslov, le 20 Din. Odg. urednica: Cilka Krekova. Tisk tiskarne Tiskovnega društva Kranj. 2413—24